

IRODALOM.

A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS KOLLÉGIUM GIMNÁZIUMÁNAK ÉVKÖNYVE AZ 1942—43. ISKOLAI ÉVRŐL, mely Gálffy Zsigmond igazgató gondos szerkesztésében megjelent, mindennekeelőtt a 43 évi tanári szolgálat után nyugalomba vonult Márkos Albert munkásságát ismerteti, majd az iskola történetének rövid összefoglalása után közli az iskolai év fontosabb adatait. Ez adatokból kitűnik, hogy az iskolai év leszámítva a decemberi fahiány miatti kényszerszünetet, minden zavaró körülmény nélkül rendesen folyt le. A tanítást 12 rendes, 2 helyettes és 3 óraadó tanár végezte. A tantestület év végén 244 rendes és 24 magántanulót osztályozott. A nyilvános tanulók közül 175 volt unitárius, 32 ref., 28 r. kath., 6 evangélikus, 1 g. kath., 1 baptista és 1 izraelita. A tanárok egyházi, társadalmi és irodalmi munkásságának az ismertetésével kapcsolatban megjegyezzük, hogy bibliográfiai szempontból kívánatos volna a tanárok tollából a folyóiratokban megjelent minden egyes tanulmány címének a felsorolása, hogy az érdeklődő azokról áttekintő képet nyerhessen.

LAKATOS ISTVÁN: Kodály művészetének útja Erdélyben. Budapest, 1943. Már Kriza János nagy érdemet szerzett azzal, hogy az erdélyi népdalokat összegyűjtötte. Ujabbán Kodály Zoltán és Bartók Béla bejárták az erdélyi falvakat és összegyűjtötték az ősi erdélyi dallamokat a nép ajkairól. Kodály zenei művészetének iránya a magyar népi dallamosságból, az ősi népzeneből indul ki, de alkotásai sok vitára adtak alkalmat s kezdetben az idegen hatás alatt felnevelkedett magyar művelt középosztály sem szerette Kodály alkotásait, de Kodály művészete Erdélyben is diadalmasan utat tört magának. Erről számol be Lakatos értékes dolgozata.

LAKATOS ISTVÁN: Bibliografia az 1019—1940 között erdélyi szerzőktől önállóan megjelent magyar zenei vonatkozású munkákról. Kecskemét, 1943. 22 l. Szerző nagy szorgalommal gyűjtötte össze az erdélyi zeneirodalomnak kiválóbb alkotásait. Hasznos munkát végzett.

AZ UNITÁRIUS IRODALMI TÁRSASÁG 1943. október 10-én az unitárius kollégium dísztermében nagyszerű felolvasó ülést tartott. Józán Miklós tb. elnök tartotta a megnyitó beszédet, melynek keretében meleg szeretettel emlékezett meg Herczeg Ferencről, az írófejedelemről, születésének 80-ik évfordulója alkalmából. Méltatta röviden a nagy elbeszélőt, drámaíró, regényíró és publicistát, akit egymásután választott tagjává a Petőfi Társaság, a Kisfaludy Társaság és a Magyar Tudományos Akadémia s később a Felsőházak is tagja lett. Herczeg Ferenc alkotásai örök értéket képviselnek a magyar irodalomban. Műveit lefordították több idegen nyelvre, színműveit ismeri az egész világ s ezekkel a külföld előtt is megismertette a magyar szellem színvonalát. Mikor 1927-ben a Réviziós Liga megalakult, őt választotta meg elnökévé s itt is megbecsülhetetlen szolgálatokat tett a magyar hazának. Az Unitárius Irodalmi Társaság is örömmel csatlakozik azokhoz, akik országszerte hálás kegyelettel ünnepelték Herczeg Ferencet.

Ezután elnök szeretettel üdvözölte a székfoglalót tartó tagokat, felkérésére *Ferencz József* választmányi tag tartotta meg: „Az unitarizmus térfoglalása a városokban“ címen hiteles statisztikai adatokkal alátámasztott nagyértékű székfoglalóját, mely a közönség érdeklődését mindvégig lekötötte. Ezt követte *Létay Lajos* székfoglalója. A fiatal, tehetséges költő három szép, hangulatos költeményét adta elő. Majd Dr. Gündischné Fogarassy Klára szép-csengésű alhangjával Schubert dalokat énekelt nagy sikerrel P. Szentmártoni Kálmánné művészi zongorakíséretével. A dísztermet teljesen megtöltő lelkes közönség az összes szereplőket színni nem akaró tapssal ünnepelte. Ezután Józán Miklós tb. elnök meleg üdvözlőszavakkal átadta Ferencz Józsefnek és Létay Lajosnak az Unitárius Irodalmi Társaság díszes oklevelét. A lelkes magyar ünnepség a Himnusz éneklésével ért véget.

KÜLÖNFÉLÉK

A TUDÁS ÉS KULTÚRA nagy jelentőségéről beszélt a kassai nyári egyetem megnyitásán a közoktatásügyi miniszter. Nem a nyers erő, nem a számbeli nagyság, hanem szellemi kincsek, a tudás mutatja leginkább egy népnek valódi értékét, és ez biztosítja legjobban más népek előtt becsületét. Háború alatt a fegyvereké, sokszor a nyers erőé a döntő szó. Semmi sem mutatja jobban a szellemi erő értékét, mint a kisebbségi sorsban levő időszak. A magyar mindenütt kultúrfőlényben érezte magát hódítóival szemben, ez erősítette nemzeti öntudatát s adta lelkünkbe azt a titkos érzést, hogy el fog jönni az idő, mikor a magasabbrendű újra felül kerül. Erdélyben is csak a tudatlan elem keveredett a románsággal, az értelmes székely mindig távol-tartotta magát a keveredéstől. A tudás csarnokai, az iskolák lettek a magyar nemzeti eszmények védő bástyái. Ha időközönként olykor háttérbe is szorították a kultúra értékeit, újra visszaáll azoknak megbecsülése, akik a magasabbrendű szellemiséget képviselik.

DR. SZENT-IVÁNYI GÁBOR HÁROMSZÉK VÁRMEGYE FŐISPÁNJA. Augusztus 14-én iktatták be ünnepi külsőségek között hivatalába Háromszék vármegye új főispánját Dr. Szent-Iványi Gábor szentivánlaborfalvi földbirtokost, háromszéki egyházkörünk több mint 20 éve tevékenyen működő felügyelő-gonjnokát. A kormány megtisztelő bizalma Szent-Iványi Gábor személyében egy vezetésre minden tekintetben alkalmas, széles látókörű, tisztán látó, erélyes, sokoldalú embert ért. Az új főispán székfoglalójában hangsúlyozta, hogy a kisebbségi időkből hivatását elsősorban az unitárius egyházban kifejtett munkásságával gyakorolta. Most, hogy a viszonyok örvendetes alakulásával munkaköre nagy mértékben kiszélesbült, a jobb magyar jövőért folytatandó további munkájára Isten áldását kérjük.

ÜNNEPÉLYES ÉVMEGNYÍTÓ A TEOLÓGIÁN Október 3-án d. e. szerény, de ünnepélyes keretek között nyílt meg a